

NAUJIENLAIŠKIS

PSICHOAKTYVIOSIOS MEDŽIAGOS — PAVOJUS VAIKAMS

2015 m. lapkričio mėn.

Nr. 11

Mieli skaitytojai,

Ši mėnesį itin daug dėmesio susilaukė Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos paskelbta informacija apie tai, kad Lietuva yra daugiau siai alkoholio vartojanti šalis tarp 2013 metų tyrime dalyvavusių valstybių. Šiame kontekste buvo skiriama daug dėmesio alkoholio vartojimui, privalomam gydymui nuo alkoholizmo, alkoholio vartojimo mažinimui. Temos, susijusios su alkoholio problemomis, buvo vienos iš svarbiausių Lietuvoje.

Šiame Naujienlaiškyje taip pat skyrėme dėmesį alkoholio vartojimo sėkmingoms problemoms, tačiau labiausiai kreipėme dėmesį į šių problemų užuomazgas — į tai, kaip gyvena vaikai, kokie jų santykiai su tėvais, požiūris į psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą.

Taigi, mes visi esame atsakingi už teisingą vaikų nukreipimą į sveikos gyvensenos kelią be žalingų įpročių tiek mokyklose, tiek šeimose. Tarptautinio mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos ir sveikatos tyrimo (HBSC 2014), Alkoholio ir kitų narkotikų tyrimo Europos mokyklose (ESPAD 2011) ir kitų tyrimų rezultatai rodo didėjančius žalingus gyvensenos veiksnius: su amžiumi daugėja vaikų, išbandančių rizikingas elgesio formas (rūkymas, alkoholio ir narkotikų vartojimas).

Vienas iš labiausiai paplitusių žalingų įpročių išlieka rūkymas. Alkoholio vartojimas tarp paauglių taip pat išlieka opi problema. Būtina atkreipti dėmesį, kad Lietuvoje beveik kas penktas (20 proc.) 15-16 m. amžiaus mokinys yra bent kartą gyvenime vartojęs kanapes. Ankstyvas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas kelia didelę grėsmę, kad ateityje asmuo pradės jomis piktnaudžiauti ir taps nuo jų priklausomas. Alkoholizmo rizika padidėja net iki 40 proc., jeigu alkoholį pradeda vartoti dar nesulaukus 15 metų. Tyrimai rodo, kad apytiksliai 9 proc. (1 iš 11) kanapes vartojantiems asmenims išsivysto priklausomybė. Ši tikimybė padidėja iki 16 proc. (1 iš 6), jei vartoti pradeda paauglystėje. Ši Naujienlaiškį skyrėme jaunų žmonių požiūriui į psichoaktyvias medžiagas. Į tai, ką reikėtų daryti norint pakeisti požiūrį ir kaip prie to galėtų prisidėti tėvai, kurių įtaka vaikams taip pat yra labai svarbi.

Nuoširdžiai,

Departamento direktorė

Inga Juozapavičienė

Turinys:

Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija

Įdomūs tyrimai

Naujienos

Psichoaktyviųjų medžiagų kontrolė ir licencijavimas

Teisės aktų ir teisės aktų projektų apžvalga

Kontaktai ir naudingos nuorodos

Greita nuomonė

„Deja, turime pripažinti, kad ne visi tėvai įžvelgia dideles grėsmes jų vaikams, kai jie dar paauglystėje paragauja alkoholio. Kiek daugiau sunerimstama kai vaikai pradeda rūkyti. Tėvus ypatingai neramina lengvieji narkotikai. Deja, ne visi geba atpažinti požymius, kai vaikas pradeda svaigintis ir laiku sureaguoti atsitikus bėdai.

Kad vaikai nepradėtų svaigintis, pirmiausia artimoje aplinkoje jie turi matyti tinkamus pavyzdžius - suaugusiuosius, kurie gyvena blaivų gyvenimą ir yra laimingi. Vaikai turi būti apgobti tėvų dėmesiu ir meile. Kai vaikai jausis saugūs, jiems nebereikės ieškoti dirbtinio nusiramino būdų. Kai vaikai turės tvirtą vertybinį stuburą, jiems bus lengviau atlaikyti bendraamžių spaudimą paragauti "uždraustojo vaisiaus".

Lietuvos tėvų forumo
pirmininkas
Audrius Murauskas

Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija

Tyrimai rodo, kad vaikai, kurie apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo pavojus sužino iš savo tėvų, yra mažiau linkę jas vartoti nei vaikai, kurie iš savo tėvų nesužino nieko. Deja, iš visų Europos šalių Lietuvoje jaunimas apie psichoaktyvias medžiagas ir jų vartojimą mažiausiai kalba su tėvais ir artimaisiais.

Todėl Departamentas 2015 m. įgyvendina socialinę informacinę kampaniją, skirtą tėvams „Vaikai seka tėvų pavyzdžiu“, kurią sudaro:

- vaizdo klipas.
- Departamento parengtas ir išleistas **informacinis leidinys tėvams**.
- geriausio žurnalistinio straipsnio, susijusio su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija, **konkurso** „Vaikai seka tėvų pavyzdžiu“ organizavimas.

Kampanijos tikslas – siekti paveikti tėvų elgseną, skatinti elgtis atsakingai prieš savo vaikus bei susimąstyti, ar esame tinkamas pavyzdys savo vaikams, formuojant neigiamas nuostatas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo atžvilgiu.

Informaciniame leidinyje tėvams „Vaikai seka tėvų pavyzdžiu“ pateikiama informacija apie psichoaktyvias medžiagas, elektronines cigaretes bei energinius gėrimus, jų poveikį, vartojimo žalą ir pasekmes. Tėvai leidinyje ras ne tik naudingos informacijos, bet ir vertingų patarimų, kaip kalbėti su vaikais apie psichoaktyvias medžiagas.

2015 m. kampanijos **vaizdo klipas** nemokamai transliuotas visų „Rimi“ ir „Iki“ parduotuvių kasų ekranuose, „Cinamon“ ir „Alytaus Dainavos“ kino teatruose, Lietuvos edukologijos universiteto vaizdo ekranuose, Lietuvos geležinkelių švieslentėse, Lazdynų poliklinikoje, Karoliniškių poliklinikoje, Vilniaus Centro poliklinikoje, Vilniaus r. centrinėje poliklinikoje, Kauno Šilainių poliklinikoje, Vilniaus universiteto ligoninės Žalgirio klinikoje, Utenos PSPC, Dainų PSPC, Kėdainių PSPC, platintas internete ir rodytas įvairių renginių metu.

Greita nuomonė

„Labai svarbų vaidmenį jauno žmogaus formavime atlieka šeima. Jeigu šeimoje kreipiamas dėmesys į sveikatos stiprinimą, tausojimą, vaikas tai perims. Mokyklose vykdomi užsiėmimai sveikos gyvensenos temomis. Pagal vaikų amžių pasirenkame įvairias sudominimo priemones (vaizdinė medžiaga, spalvinimo knygelės, ekskursijos, susitikimai su sveikatos specialistais ir kt.). Šviesti vaikus mokykloje sveikos gyvensenos temomis niekas netrukdo, tačiau ar vėliau jie taikys įgytas žinias? Jeigu tikrai susidomėjo, taip.“

Kauno r. Garliavos Jonučių progimnazijos pradinių klasių mokytoja Aldona Misiūnienė

„Kai kurie žmonės nesugeba pasakyti „ne“. Todėl susergera.“ (L. L. Hay)

Internetinė mokymosi programa „Ką veikia vaikai?“ – žinių šaltinis visiems, norintiems apsaugoti vaikus nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo

Bendravimas šeimoje yra be galo svarbus ir vertingas, todėl būtent šeimoje turi būti kalbama apie įvairius dalykus ir diskutuojama skirtingomis temomis, lavinant kritinį vaikų mąstymą. „Ką veikia vaikai?“ – tai unikalus, efektyvus ir patogus įrankis, sukurtas specialiai tėvams, siekiant padėti jiems geriau suprasti savo vaikus, stiprinti tarpusavio ryšį bei suteikti reikalingų žinių apie psichoaktyvias medžiagas bei jų vartojimą.

Mokymosi programą „Ką veikia vaikai?“ sudaro pamokos įvairiomis temomis, kurios yra nuolat papildomos. Kiekviena pamoka susideda iš 5 dalių: faktų, patarimų,

užduočių, testų bei video medžiagos.

Programą sukūrusi asociacija „Mentor Lietuva“ tikisi, jog kiekvienas, apsilankęs interneto svetainėje www.kaveikiavaikai.lt ir išbandęs šią mokymosi programą, ne tik ras naudingų žinių bei ir įgys vertingų įgūdžių, padėsiančių efektyviau bendrauti su vaikais.

Departamentas džiaugiasi bendradarbiaudamas su asociacija „Mentor Lietuva“ ir galėdamas prisidėti prie šios mokymosi programos turinio kūrimo.

Greita nuomonė

„Vienas svarbiausių faktorių, darančių įtaką rizikingam vaikų elgesiui yra santykiai su suaugusiais, jų rodomas pavyzdys. Riziką, kad vaikas pradės vartoti tabaką, alkoholį, narkotikus, didina problemos šeimoje: bendravimo stoka, konfliktai, smurtas. Paaugliams vis dar reikia suaugusio žmogaus, kuris būtų patikimas, elgtųsi nuosekliai, laikytųsi savo žodžio ir būtų šalia, kai reikia. Jei vaikas turi stiprų ryšį su savo tėvais, jis įgyja tvirtą pagrindą, padedantį susidoroti su iššūkiais augant. Turime auklėti tėvus, ne vaikus“

Asociacijos „Mentor Lietuva“
Generalinė sekretorė
Jurgita Ribinskaitė-Glatzer

Atidaryta socialinės fotografijos paroda „Ką veikia vaikai?“

Lapkričio 10 d. Vilniuje Departamento darbuotojai dalyvavo Mokytojų namuose, atidarytoje socialinės fotografijos parodoje „Ką veikia vaikai“. Jos autorė – fotografė Vilija Buivydė parodai darbus atrinko iš nuotraukų, darytų bendradarbiaujant su apsaugoti jaunos žmonės nuo piktnaudžiavimo narkotinėmis medžiagomis bei skatinti juos sveikai gyventi siekiančia asociacija „Mentor Lietuva“.

Parodoje „Ką veikia vaikai?“ eksponuojamos nuotraukos atspindi „Mentor Lietuva“ vykdomas prevencines ir ugdomasias veiklas. Taip pat nemažai parodos nuotraukų gimė ir „Mentor Lietuva“ organizuojamose prevencinėse vasaros stovyklose, kuriose ilsisi, pramogauja ir yra ugdomi vaikai iš rizikos šeimų. Viena iš parodos nuotraukų padovanota spalio mėnesį Lietuvoje viešėjusiai Jos Didenybei Švedijos Karalienei Silvijai, kuri yra tarptautinės organizacijos „Mentor“ steigėja ir prezidentė.

Nuotrauka, padovanota Švedijos Karalienei

Paroda „Ką veikia vaikai?“ iki lapkričio 30 d. bus eksponuojama Vilniaus mokytojų namų (Vilniaus g. 39) Mažojoje salėje. Vėliau paroda keliaus po Lietuvą ir bus eksponuojama įmonėse, švietimo ir biudžetinėse įstaigose. Įėjimas nemokamas.

Dėmesys ir laikas, praleistas kartu su vaiku – tai puiki investicija į gerų tarpusavio santykių puoselėjimą.

Vaikai ir psichoaktyviosios medžiagos: Tyrimai

91 proc. vaikų aplinkoje yra girtaujama

Bent vieną kartą metuose nuo 50 iki 80 proc. žmonių patiria vienokią ar kitokią žalą dėl kito asmens girtumo. Nuo alkoholio apsvaigę asmenys įvykdo 75 proc. viso smurto artimoje aplinkoje ir 75 proc. smurto viešosiose vietose, o nužudymų atveju ši dalis yra dar didesnė.

Skaudžiausias neigiamas pasekmes dėl kito asmens girtumo patiria vaikai ir moterys. Europoje atliktas tyrimas rodo, kad šeimose, kuriose gyvena žalingai alkoholį vartojantis arba priklausomas nuo jo asmuo, vaikai patiria didžiulį stresą: jie bijo savo tėčio arba mamos (atitinkamai 57 proc. ir 32 proc.), yra buvę fizinio smurto namuose liudininkais (40 proc. vaikų nurodė matę, kaip tėtis smurtauja prieš mamą), tapę smurto aukomis patys (12 proc. vaikų buvo užgauti, sužeisti arba kitaip nuskriausti savo tėčio). [Skaityti daugiau](#)

Rūkančių tėvų – rūkantys vaikai

Tyrimas, kuris plačiai aprašomas „American Journal of Public Health“, parodė, kad rūkančių tėvų vaikai net tris kartus dažniau tampa priklausomi nuo rūkymo, taip pat ženkliai anksčiau surūko pirmąją cigaretę. Ir visa tai išsiaiškinta palyginus rūkančių tėvų grupę su nerūkančiais tėvais. Bei, žinoma, tyrime dalyvaujant ir abiejų grupių vaikams. Iš vaikų, kurių tėvai nerūko, tik 13 proc. prisipažino, jog bandė rūkyti ir yra surūkę bent vieną cigaretę per savo gyvenimą. Kiek procentų bandžiusiųjų buvo kitoje tyrimo grupėje? Pasirodo, net 38 proc. rūkančių tėvų vaikų bandė rūkyti ir yra surūkę bent vieną cigaretę per savo gyvenimą. [Skaityti daugiau](#)

Tyrimas: socialiniais tinklais besinaudojantys paaugliai tris kartus labiau linkę vartoti alkoholį?

Naujausi tyrimų rezultatai patvirtina ryšį tarp paauglių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir įvairiose žiniasklaidos priemonėse pateikiamo turinio. Tai tinklapyje „Prevention Hub“ skelbia jaunimo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos srityje dirbanti organizacija „Mentor International“. Tyrimai atskleidžia, jog, kuo daugiau informacijos, vaizduojančios alkoholio vartojimą pozityviame kontekste, pasiekia paauglius, tuo labiau jiems kyla noras paragauti alkoholio. [Skaityti daugiau](#)

Greita nuomonė

„Pirmiausia svarbu pagalvoti, ko vaikai mokosi iš tėvų elgesio ir tradicijų šeimoje. Ar galima smagiai, turiningai leisti laiką ir švęsti neapsvaigus? Kokią žinią gauna vaikas, matydamas, kad ir vaikiško, šampano butelį ant savo gimtadienio stalo? Svarbu atvirai ir nuoširdžiai kalbėtis su vaiku apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą. Paveikiausia dar tada, kol paauglys nepradėjo vartoti šių medžiagų. Turbūt nesunku būtų rasti ir pavyzdžių, apie kuriuos galima padiskutuoti su vaiku. O taip pat paklausti, koks norėtų būti mūsų vaikas, į kokius žmones norėtų būti panašus? Pvz, apsvaigus nesunku tapti nusikaltimų, išnaudojimo auka, patekti į autoįvykį, susidurti su problemomis mokykloje, o be to – labai kvailai bei juokingai atrodyti.“

Taip pat svarbu nuo jaunumės vaikus sudominti prasminga bei naudinga veikla, kad galėtų bendrauti su bendraamžiais, kurie nevirtoja ir jaučia pasitenkinimą gyvenimu.“

Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos vadovas Tomas Šalkauskas

Greita nuomonė

„Visi mes gyvename stipriai vartotojiškoje visuomenėje. Suaugusieji / šeima / žiniasklaida toleruoja alkoholį, kaip mūsų visuomenės kultūros dalį. Nepilnamečiams šis požiūris persiduoda, todėl natūralu, deja, kad mūsų nepilnamečiams norisi į suaugusių pasaulį patekti kuo greičiau. Vartojant alkoholį ar kitas psichoaktyvias medžiagas.

Kaip apsaugoti? Suaugusiųjų visuomenė turėtų rodyti tinkamą pavyzdį nepilnamečiams. Tik tada, kai visuomenėje įsivyras mada būti blaiviam, rizikingi nepilnamečių elgesio modeliai irgi galėtų pasikeisti.”

Koalicijos „Galiu gyventi“ advokacijos vadovas Girvydas Duoblys

Nuotraukos autorius Redas Vilimas/
BFL © Baltijos fotografijos linija

Naujienu srautas

Paminėta „Tarptautinė nerūkymo diena“

Kiekvienų metų trečiąjį lapkričio ketvirtadienį minima Tarptautinė nerūkymo diena. Tai dar viena proga atkreipti rūkančiųjų dėmesį į galimybes atsisakyti rūkymo ir apsaugoti dabartinę ir būsimą kartą nuo tabako vartojimo sukeltamų sveikatos, socialinių, aplinkos ir ekonominių problemų bei priverstinio kvėpavimo tabako dūmais užterštu oru. Daugelyje šalių tabako vartojimas yra pagrindinė mirčių priežastis. Lietuvoje kasmet dėl rūkymo sukeltų ligų miršta daugiau kaip 7 000 gyventojų. Departamento atstovai lapkričio 16 d. „Ažuolyno“ progimnazijoje 8 – tų klasių moksleiviams skaitė pranešimą „Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija“. Paskaita buvo siekiama paskatinti moksleivius nepradėti vartoti psichoaktyvių medžiagų, taip pat pažvelgti į psichoaktyvių medžiagų vartojimo žalą jauno žmogaus organizmui. Specialistai kvietė moksleivius susimąstyti ir nepasiduoti jaunatviškoms pagundoms pradėti vartoti psichoaktyvias medžiagas. Paskaitos tikslas - kad kuo daugiau jaunų žmonių išmokyti sudrausminti tuos, kurie siūlo išbandyti vieną ar kitą psichoaktyvią medžiagą, o patys mokėtų atsisipirti ir pasakyti „NE“.

2015 m. spalio 30 d. Europoje minima eksrūkalių diena

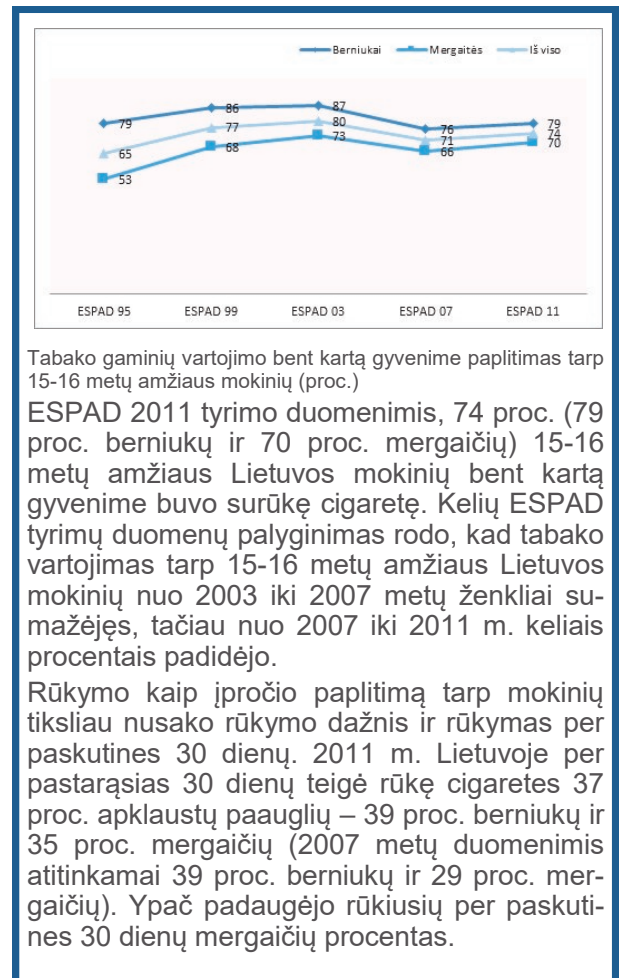

Departamentas informuoja, kad siekiant atkreipti dėmesį, jog rūkymo įpročio visoje Europoje atsisako nemažas skaičius rūkančiųjų, 2015 m. spalio 30 d. visoje Europoje minima kaip eksrūkalių diena. Departamentas kviečia prisijungti prie iniciatyvos „Eksrūkaliai šviečia ryškiau“. Eksrūkaliai ir „iCoach“ programos vartotojai gali pasidžiaugti savo pasiekimais įžiebami šviesą Europos skaitmeniniame žemėlapyje. [Skaityti daugiau](#)

Departamento atstovas dalyvavo konkurse „Narkotikai – skrydis į bedugnę“

2015 m. lapkričio 17 d. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos koordinavimo skyriaus atstovas dalyvavo Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Elektrėnų policijos komisariato organizuotame konkurse „Narkotikai – skrydis į bedugnę“. Šio konkurso tikslas mokyti vaikus apie psichoaktyvių medžiagų vartojimo žalą, formuoti neigiamą požiūrį į šių medžiagų vartojimą, skatinti vaikų užimtumą bei gilinti teisinės žinias apie jų atsakomybę. [Skaityti daugiau](#)

Tabako gaminių vartojimo bent kartą gyvenime paplitimas tarp 15-16 metų amžiaus mokinių (proc.)

ESPAD 2011 tyrimo duomenimis, 74 proc. (79 proc. berniukų ir 70 proc. mergaičių) 15-16 metų amžiaus Lietuvos mokinių bent kartą gyvenime buvo surūkę cigaretę. Kelių ESPAD tyrimų duomenų palyginimas rodo, kad tabako vartojimas tarp 15-16 metų amžiaus Lietuvos mokinių nuo 2003 iki 2007 metų ženkliai sumažėjęs, tačiau nuo 2007 iki 2011 m. keliais procentais padidėjo.

Rūkymo kaip įpročio paplitimą tarp mokinių tiksliau nusako rūkymo dažnis ir rūkymas per paskutines 30 dienų. 2011 m. Lietuvoje per pastarąsias 30 dienų teigė rūkę cigaretes 37 proc. apklaustų paauglių – 39 proc. berniukų ir 35 proc. mergaičių (2007 metų duomenimis atitinkamai 39 proc. berniukų ir 29 proc. mergaičių). Ypač padaugėjo rūkiusių per paskutines 30 dienų mergaičių procentas.

Naujienu srautas

Departamentas organizavo seminarą muitinės pareigūnams

Įgyvendindamas narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrolės reikalavimus, pasiūlos mažinimo priemonės ir siekdamas pagilinti muitinės pareigūnų žinias į oficialų sąrašą įtrauktų medžiagų, į oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų bei naujų psichoaktyvių medžiagų kontrolės srityje, Departamentas kartu su Muitinės mokymo centru organizuoja seminarą muitinės pareigūnams. Seminaro tema „Pagrindiniai narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių), pre –prekursorių ir naujų psichoaktyvių medžiagų stebėsenos bei kontrolės aspektai“.

Seminaras vyko 2015 m. lapkričio 25 d. Vilniuje, Muitinės mokymo centre. Mokymų dalyviams pranešimus skaitys Departamento, Muitinės mokymų centro, Muitinės kriminalinės tarnybos, Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos specialistai.

Departamentas organizavo mokymus ūkio subjektams

2015 m. lapkričio 4 d. UAB „Lesta“ vyko kompleksiniai mokymai – konsultacijos pardavimo vadybininkams bei kitam personalui, kurių veikla susijusi su cheminių medžiagų pirkimu, pardavimu, sandėliavimu ir kt., apie įtartinus sandorius bei privalomos dokumentacijos tvarkymą. Mokymuose dalyvavo Departamento Narkotinių ir psichotropinių medžiagų prekursorių kontrolės ir rizikos vertinimo skyriaus darbuotojai.

2015 m. lapkričio 19 d. UAB „Algol Chemicals“ vyko mokymai pardavimo vadybininkams bei kitam personalui, kurių veikla susijusi su cheminių medžiagų pirkimu, pardavimu, sandėliavimu ir kt., apie įtartinus sandorius bei privalomos dokumentacijos tvarkymą. Šiuose mokymuose taip pat dalyvavo Muitinės kriminalinės tarnybos Narkotikų kontrolės skyriaus laikinai einantis viršininko pareigas Arūnas Ivoška.

Departamentas kartu su Muitinės kriminalinės tarnybos bei Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos atstovais organizavo mokymus „Pagrindiniai narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų pirmtakų (prekursorių), vaistų ir naujų psichoaktyvių medžiagų stebėsenos bei kontrolės aspektai“ tarptautinių skubiųjų siuntų tarnybos „DHL“ vadovams ir personalui. [Skaityti daugiau](#)

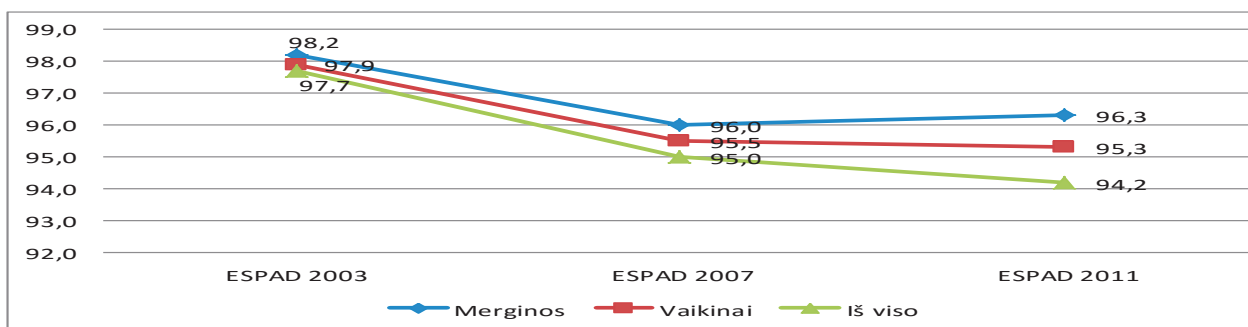
Mokymai vykdomi pageidaujant ūkio subjektams. Ūkio subjektai norintys pagilinti žinias apie prekursorių kontrolę, įtartinus sandorius, privalomos dokumentacijos tvarkymą bei kitais klausimais, kviečiami kreiptis į Departamentą.

Departamento darbuotoja skaitė pranešimus apie Tabako ir alkoholio kontrolę

2015 m. spalio 28 d. Tabako ir alkoholio kontrolės skyriaus vedėja skaitė pranešimą apie alkoholinių gėrimų prekybos reikalavimų užtikrinimą prekiaujant alkoholiniais gėrimais iš automobilių parduotuvių, kioskų ir masiniuose renginiuose VŠĮ „Versli Lietuva“ organizuotame seminare „Geroji verslo praktika artėjant Kalėdoms: maitinimas iš mobilių prietaisų, kioskų, maitinimas renginiuose“.

2015 m. lapkričio 18 d. Tabako ir alkoholio kontrolės skyriaus vedėja Lietuvos policijos mokykloje (Kauno raj.) skaitė paskaitas policijos pareigūnams (viešosios policijos) jų kvalifikacijos mokymo kursuose apie ūkio subjektų priežiūrą vykdant AKĮ bei TKĮ pažeidimų kontrolę.

Alkoholio vartojimo bent kartą gyvenime paplitimas tarp 15-16 metų amžiaus mokinių (proc.)

Alkoholio vartojimas tarp paauglių taip pat išlieka opi problema. Alkoholio vartojimo paplitimas tarp 15-16 metų mokinių nuo 2007 iki 2011 metų pakito labai nežymiai (ESPAD 2011). Bent 1-2 kartus per gyvenimą nurodė vartoję alkoholį **95 proc.** Lietuvos paauglių (94 proc. berniukų ir 96 proc. mergaičių). Vartoję alkoholį bent 1-2 kartus per 12 mėnesių iki apklausos Lietuvoje nurodė **85 proc. paauglių** (tarp jų 83 proc. berniukų ir 87 proc. mergaičių), per pastarąsias 30 dienų vartoję alkoholinius gėrimus Lietuvoje nurodė 63 proc. paauglių (63 proc. berniukų, 64 proc. mergaičių).

Vaikai – tai didžiausias gyvenimo turtas, kuris suteikia gyvenimui prasmę.

Kitos aktualios naujienos

Tarpžinybinės psichoaktyvų efektą sukeliančių medžiagų rizikos vertinimo komisijos posėdis

2015 m. lapkričio 17 d. Departamente vyko Tarpžinybinės psichoaktyvų efektą sukeliančių medžiagų rizikos vertinimo komisijos posėdis. Komisija nutarė teikti pasiūlymą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai tikslinti Narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus, papildant juos 21 nauja psichoaktyviaja medžiaga: 3 iš jų įtraukiant individualia tvarka, o likusias 18 - papildant darinių grupes atitinkamai papildomais radikalais. [Skaityti daugiau](#)

Į oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų sąrašą siūloma įtraukti 55 naujas medžiagas

2015 m. spalio 12 d. Departamente įvyko Tarpinstitucinės narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrolės veiksmų koordinavimo komisijos posėdis. [Skaityti daugiau](#)

Rengiamasi Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos sesijai narkotikų kontrolės klausimais

2015 m. lapkričio 24 d. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas kartu su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija organizavo seminarą – suinteresuotų institucijų atstovų susitikimą, į kurį pakviesti JT Narkotikų ir nusikalstamumo biuro sekretoriato ir pirmininkavimo ES Tarybai vairą perimsiančios Nyderlandų komandos atstovai pasidalinti informacija apie pasirengimo UNGASS 2016 procesus iš JT ir Europos Sąjungos perspektyvų. Susitikimo metu buvo aktyviai diskutuojama tarpinstituciniu lygiu, siekiant aptarti Lietuvos pasirengimo UNGASS 2016 konceptualius klausimus: proceso etapus, aukšto lygio delegacijos formavimą ir galimą indėlį. Šiuo metu Jungtinės Tautos (toliau – JT) intensyviai ruošiasi Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos specialiajai sesijai narkotikų klausimais 2016 m. Niujorke (toliau – UNGASS 2016), kurios metu bus iš esmės

peržiūrėta ir įvertinta pasaulinė narkotikų kontrolės politika bei priimti itin svarbūs politiniai sprendimai, nulemsiantys tolesnį šios politikos srities vystymąsi. Lietuvoje taip pat ruošiamasi šiam svarbiam įvykiui.

Psichoaktyviųjų medžiagų kontrolė ir licencijavimas

Narkotinių ir psichotropinių medžiagų prekursoriai: patikrinimų rezultatai

2015 m. spalio mėn. ūkio subjektuose, naudojančiuose savo veikloje narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakus (prekursorius), buvo atlikti 7 patikrinimai, kurių metu pažeidimų nebuvo nustatyta. Daugiau informacijos [čia](#).

[Ūkio subjektų veiklos, susijusios su narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais, planinių patikrinimų gruodžio mėnesio planas](#)

Veiklos, susijusios su alkoholiniais produktais ir tabako gaminiais, patikrinimų rezultatai

2015 m. spalio mėn. įmonėse, turinčiose licencijas verstis didmenine ir / ar mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, alkoholio produktais; gaminti alkoholinius gėrimus, alkoholio produktus; verstis didmenine ir / ar mažmenine prekyba tabako gaminiais; gaminti tabako gaminius, bendradarbiaujant su Lietuvos Policijos įstaigomis buvo atlikti 33 patikrinimai, nustatyti 17 pažeidimų.

Už Departamento paskirtas sankcijas į valstybės biudžetą nuo 2015-01-01 iki 2015-11-17 sumokėta 85 140 EUR. Daugiau informacijos galite rasti [čia](#).

Išduotos licencijos, leidimai ir pažymėjimai

Duomenys apie 2015 m. spalio mėn. išduotas, patikslintas, papildytas licencijas verstis didmenine prekyba alkoholiniais gėrimais. [Licencijų sąrašas](#)

Duomenys apie 2015 m. spalio mėn. išduotas, patikslintas, papildytas licencijas verstis didmenine prekyba tabako gaminiais ir tabako gaminių gamyba. [Licencijų sąrašas](#).

Duomenys apie per 2015 m. spalio mėn. išduotus leidimus pirkti ir (ar) naudoti etilo alkoholi. [Leidimų sąrašas](#)

Šiais metais daugiausia spiritinių gėrimų importuota iš Ukrainos

Daugiau informacijos [šioje analizėje](#).

Daugiau informacijos apie Narkotinių ir psichotropinių medžiagų prekursorių kontrolę, Jums suteiks Narkotinių ir psichotropinių medžiagų prekursorių kontrolės ir rizikos vertinimo skyriaus vedėja Rima Mačiūnienė tel. 8 706 680 65, el. paštas: rima.maciuniene@ntakd.lt.

Daugiau informacijos Jums suteiks Tabako ir alkoholio kontrolės skyriaus vedėja Eglė Latauskienė tel. (8 5) 266 80 65, el. paštas: egle.latauskiene@ntakd.lt.

Daugiau informacijos suteiks Tabako, alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų prekursorių licencijų skyriaus vedėja Violeta Verseckienė tel. 8 706 680 91, el. paštas: violeta.verseckiene@ntakd.lt

Greita nuomonė

„Efektyviausias vietos bendruomenės prisidėjimas prie psichoaktyviųjų medžiagų prevencijos – tai laiku pastebėta, kad bendruomenėje pradėtos vartoti pvz. narkotinės medžiagos ir perspėti to vaiko tėvai. Antra – tėvų švietimas sveikatos (sveikos gyvensenos ir psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo) bei bendravimo su vaikais klausimais. Ir pats svarbiausias klausimas – kiek laiko šeima praleidžia kartu savo laisvalaikį, ar jie žino, kuo gyvena kiekvienas šeimos narys. Nuo 2015 m. Biuras organizuoja ugdomąsias Tėvų grupes bei Šeimos klubus, kurie dalinasi įvairiais vaikų auklėjimo rūpesčiais bei organizuoja laisvalaikį įvairiomis sveikos gyvensenos temomis. Pastebime, jog kartu ir įdomiai, naudingai leidžiamas laisvalaikis padeda stiprinti šeimas bei sveikos gyvensenos įgūdžius.“

Vilniaus visuomenės sveikatos biuro direktorė Gražina Sidorovienė

Teisės aktų ir teisės aktų projektų apžvalga

2015 m. lapkričio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrolės įstatymo Nr. VIII-1207 pakeitimo įstatymas, kuris buvo priimtas 2015 m. birželio 25 d. Pakeitimai susiję su Europos teisinės bazės įgyvendinimu nacionaliniu lygiu. Apie pakeitimus [skaitykite daugiau.](#)

2015 m. lapkričio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimai (Įstatymas Nr. XII-1826 ir Įstatymas Nr. XII-1745), kurie buvo priimti 2015 birželio 23 d. ir 2015 m. gegužės 21 d. Apie pakeitimus [skaitykite daugiau.](#)

2015 m. lapkričio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo bei Nedenatūruoto ir denatūruoto etilo alkoholio pardavimo ir leidimų pirkti nedenatūruoto etilo alkoholio, leidimų pirkti ir (ar) naudoti denatūruotą etilo alkoholį išdavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 589, pakeitimams, kurie ūkio subjektų patogumui nustato galimybę papildyti ir patikslinti leidimus pirkti ir (ar) naudoti nedenatūruotą ir denatūruotą etilo alkoholį, Departamento direktoriaus 2015 m. lapkričio 2 d. įsakymu Nr. T1-280 patvirtintos naujos paraiškų formos: paraiškos išduoti leidimą pirkti nedenatūruoto etilo alkoholio forma, paraiškos išduoti leidimą pirkti ir naudoti denatūruotą etilo alkoholį forma, paraiškos išduoti leidimą naudoti denatūruotą etilo alkoholį forma, paraiškos papildyti leidimą forma ir paraiškos patikslinti leidimą forma. Apie pakeitimus [skaitykite daugiau.](#)

2015 m. lapkričio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo Nr. X-709 2, 8, 10, 35 straipsnių ir Įstatymo priedo pakeitimo įstatymas, kurį priėmė Lietuvos Respublikos Seimas 2015 m. spalio 20 d. Šiuo įstatymu nustatyta, kad į II sąrašą įtrauktoms medžiagoms išrašomi receptai, naudojant specialiuosius receptų blankus arba elektroninėmis sveikatos sistemos priemonėmis. Sveikatos apsaugos ministras nustato receptų blankų apskaitos ir saugojimo tvarką. Atitinkamai numatoma galimybė asmeniui, vykstančiam į Šengeno erdvei nepriklausančią valstybę ar atvykstančiam iš jos, išvežti ar įsivežti gydymo tikslais asmeniniam vartojimui skirtų į II ar į III sąrašą įtrauktų medžiagų turint šioms medžiagoms įsigyti skirto elektroninio dokumento (recepto) nuorašą. Apie pakeitimus [skaitykite daugiau.](#)

2015 m. lapkričio 10 d. Lietuvos Respublikos Seimas po svarstymo atmetė Alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (Nr. XIIP-2825), kuriuo buvo siūloma atidėti draudimą prekiauti alkoholiniais gėrimais degalinėse, todėl nuo 2016 m. sausio 1 d. Lietuvoje visais alkoholiniais gėrimais bus draudžiama prekiauti degalinėse. [Skaitykite daugiau.](#)

2015 m. lapkričio 2 d. Departamento direktorius patvirtino įsakymą Nr. T1-279 „Dėl į oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų sąrašą patvirtinimo“. Į oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų sąrašas, skirtas užtikrinti cheminių medžiagų, kurios gali būti panaudotos neteisėtai narkotinių ir psichotropinių medžiagų gamybai, stebėseną ir gauti informaciją apie į Lietuvos Respublikos rinką įvežtas, importuotas ir iš Lietuvos Respublikos išvežtas, eksportuotas chemines medžiagas. Apie pakeitimus [skaitykite daugiau.](#)

2015 m. spalio 30 d. Departamento direktorius patvirtino įsakymą Nr. T1-275 „Dėl informacijos apie veiklą, susijusią su į oficialų sąrašą įtrauktomis ir į oficialų sąrašą neįtrauktomis medžiagomis, teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo.“ Šiame įsakyme nurodytas tvarkos aprašas nustato informacijos apie subjektų veiklą, susijusią su į oficialų sąrašą įtrauktomis medžiagomis ir į oficialų sąrašą neįtrauktomis medžiagomis, teikimo Narkotikų, tabako ir alkoholio departamentui tvarką. Apie pakeitimus [skaitykite daugiau.](#)

2015 m. spalio 29 d. Departamento direktorius patvirtino įsakymą Nr. T1-268 „Dėl į oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų sąrašą sudarymo taisyklių patvirtinimo“, kuriuo nustatoma cheminių medžiagų įrašymo į oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų sąrašą bei išbraukimo iš jo tvarka. Apie pakeitimus [skaitykite daugiau.](#)

2015 m. spalio 20 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymo Nr. VIII-602 17, 18 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymą, kurio įgyvendinimas sudarys teises sąlygas kurti ir naudoti e. paslaugas sveikatinimo veikloje. Apie pakeitimus [skaitykite daugiau.](#)

2015 m. spalio 15 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 6, 46, 61, 64 ir 67 straipsnių pakeitimo ir Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 6, 10 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymus, kuriais nustatė aiškesnę sveikatos politikos planavimo procesą. Apie pakeitimus [skaitykite daugiau.](#)

Kontaktai ir naudingos nuorodos

Mus rasite

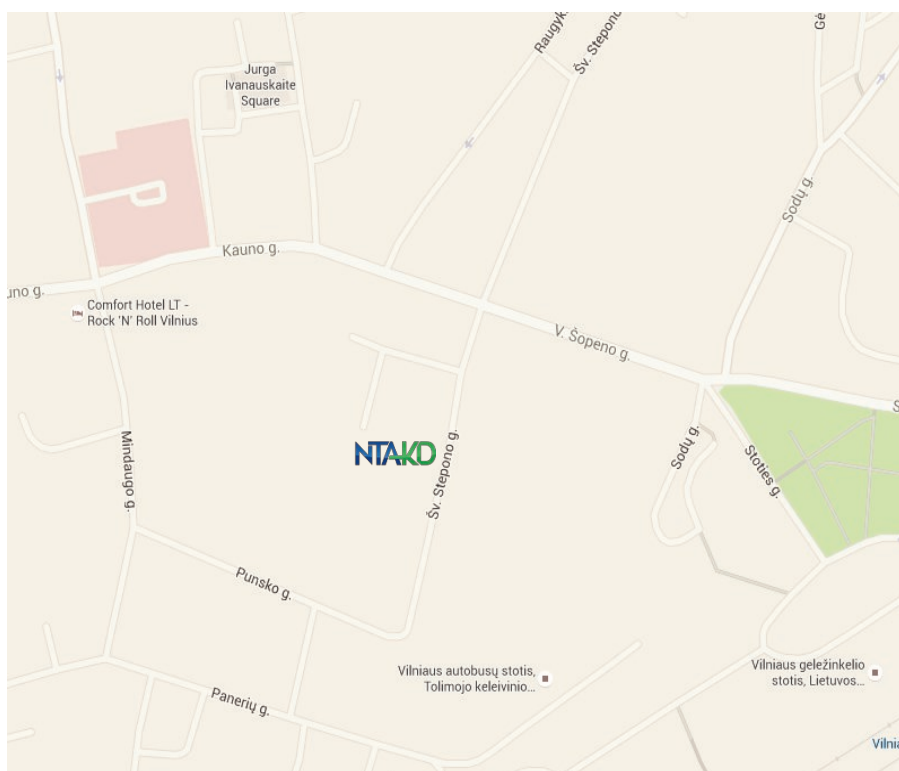
Adresas: Šv. Stepono g. 27, LT-01312 Vilnius

Tel. 8 706 68060, Faks. 8 706 68095

El. paštas: ntakd@ntakd.lt

www.ntakd.lt, <http://visuomene.ntakd.lt>

 <https://www.facebook.com/ntakd>

Darbo laikas

I- IV 8.00- 17.00 val.

V 8.00- 15.45 val.

Informacija pasiteiravimui, konsultacijoms

Licencijavimo klausimais:
8 706 68090

Alkoholio ir tabako kontrolės
klausimais: 8 706 68094

Prekursorių kontrolės
klausimais:
8 706 63192

Informaciją žiniasklaidai teikia:

Jonas Žala

tel. 8 706 68064

Mob. tel. : 8 645 63051

el. paštas: jonas.zala@ntakd.lt

Naudingos nuorodos

Sveikatos apsaugos ministerija — www.sam.lt

Švietimo ir mokslo ministerija — www.smm.lt

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija —
www.socmin.lt

Aplinkos ministerija — www.am.lt

Krašto apsaugos ministerija — www.kam.lt

Lietuvos studentų sąjunga — www.lss.lt

Vidaus reikalų ministerija — www.vrm.lt

Žemės ūkio ministerija — www.zum.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybė — www.lrv.lt

Užkrečiamų ligų ir AIDS centras — www.ulac.lt

Lietuvos moksleivių parlamentas — www.lmp.lt

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas —
www.lsmuni.lt/

Nacionalinė tabako ir alkoholio kontrolės koalicija—
www.ntakk.lt

Valstybinis psichikos sveikatos centras—www.vpsc.lt/

Higienos institutas — www.hi.lt

Policijos departamentas — www.policija.lt

Ugdymo plėtotės centras — www.upc.smm.lt

Mokymosi programa internete — www.kaveikiavaikai.lt

Primename, kad Naujienlaiškį taip pat galite rasti Departamento interneto svetainėje adresu <http://www.ntakd.lt/biuletenis>. Jei norite pasiūlyti adresatą, kuriam ši informacija būtų naudinga ir įdomi, įrašykite jo elektroninio pašto adresą interneto svetainėje www.ntakd.lt, po užrašu – Naujienlaiškis. Jei norite atsisakyti šio Naujienlaiškio, rašykite el. paštu biuletenis@ntakd.lt.

Departamentas visada laukia Jūsų nuomonės ir pasiūlymų dėl Naujienlaiškio turinio el. paštu biuletenis@ntakd.lt. Savo nuomonę taip pat galite išreikšti ir atsakydami į klausimus anketoje <http://www.ntakd.lt/apklausa/>.